

ДО
АКАД. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ
МИНИСТЪР НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
БУЛ. „КНЯЗ ДОНДУКОВ“ № 2 А
ГР. СОФИЯ

Относно: Проект на Решение на Министерския съвет (МС) за определяне на критерии, показатели и методика за атестиране на академичния състав в държавните висши училища, предложен на обществено обсъждане.

УВАЖАЕМИ АКАДЕМИК ДЕНКОВ,

Обръщам се към Вас във връзка с Проект на Решение на Министерския съвет (МС) за определяне на критерии, показатели и методика за атестиране на академичния състав в държавните висши училища, предложен на обществено обсъждане.

В институцията на омбудсмана постъпват жалби от граждани, представители на академичната общност, които изразяват безпокойството и несъгласието си с предложените промени и ме информират за проблеми, произтичащи от приемането на това решение. Съобщават и за подписка, подкрепена от над 100 представители на академичната общност за сезиране на Конституционния съд за проблемни текстове. Смятат, че приемането на методика от МС, с която се задължават (ВУЗ) да променят правилниците си, противоречи на академичната автономия.

Представителите на академичната общност сигнализират националния омбудсман за проблеми, свързани с прилагането на това атестиране. Те посочват, че с бюджета се урежда въпросът за атестиране на преподавателите - въпрос, който е уреден със Закона за висшето образование (ЗВО). Смятат, че не може без промени в ЗВО да се създава от МС методика, която да бъде регламентирана в Закона за бюджета. Според тях, в правовата държава това разместване на компетенциите на различните държавни органи и излизане извън тези граници е много сериозен въпрос.

Намират, че решението на МС е акт с еднократно действие и определените 20 млн. лв. са за еднократно увеличение (за 2022 г.), като не става ясно с какви средства през следващата календарна година висшите училища ще изплащат увеличените сега заплати. Този разход не е разписан устойчиво във времето и няма гаранции, че през следващите години ще разполагат със същите допълнителни средства. Според тях, промените в атестирането за прибързани и направени непрозрачно.

Бих искала да отбележа, че подкрепям увеличаването на възнагражденията на университетските преподаватели като мярка за запазване и мотивиране на кадрите във висшите училища и смятам, че е необходимо да бъдат трайно осигурени началните заплати на преподавателите.

Разбирам и необходимостта от създаването на национални критерии за атестиране на академичния състав като една от мерките за увеличаване на качеството на висшето образование.

От друга страна, академичната общност поставя множество въпроси, свързани с изготвянето и прилагането на нови правила за атестиране.

Изразява се несъгласие с това правилата да важат само за държавните висши учебни заведения, което на практика означава двоен стандарт във висшето образование на национално ниво и неравнопоставеност на членовете на академичната общност.

Посочват се и трудностите, които възникват пред ВУЗ от кратките срокове за създаване на нови правила за атестиране. Създаването на тези правила трябва да бъдат предхождано от анализ на критериите и показателите и стойностите, с които трябва да бъдат завишени, както и от време за широка дискусия в академичната среда на самото висше училище, тъй като това са решения, които са значими за неговото развитие и не би било допустимо да се създадат грешки и пропуски в правилниците на висшите училища.

Поставят се много въпроси, свързани с натовареността на в учено-преподавателската дейност; ограничения при публикации в различни издания; обезценяването на всички публикации, които не са в световни бази данни Scopus и Web Of Science или са в други бази данни; с липсата на критерий за „научни“ и „ненаучни“ издателства; с уеднаквяването и поставянето под общ знаменател на много различни специалисти в една област, което създава проблеми и води до неравнопоставеност във възможността да изпълнят критериите и да бъдат атестирани положително; с поставеното изискване за индустриално финансиране на проекти, което е ограничаващо; с изключването на образователните проекти от точкуването; с липсата на определение за „научно-популярна публикация“ и „научно-популярна книга“; нелогичното включване на правила за атестиране на най-ниската академична длъжност – „асистент“, която се заема на основание на срочен трудов договор и за която ЗВО предвижда продължителността на договора да е 5 години.

Представители на академичната общност изразяват своето несъгласие относно намесата на държавата в атестирането, което намират, че на практика води до ограничаване на обхвата на академичната автономия, както и относно практиката да се променят правила на други нормативни актове със Закона за бюджета, която трябва да бъде преустановена.

Във връзка с описаното, намирам, че е необходимо да бъде преосмислено решението промяната на методиката за атестиране на академичния състав да става чрез Закона за бюджета, като е редно то да се извършва в съответствие със ЗВО.

Смятам също, че трябва да бъдат осигурени средства за увеличаване на възнаграденията на университетските преподаватели и то устойчиво във времето, а не за една календарна година.

Трябва да отбележа, че е необходимо създаването на национални критерии за атестиране на академичния състав, които да важат за преподавателите във всички университети - и държавни, и частни.

Като национален омбудсман бих искала да подчертая позицията си, че реформата във висшето образование трябва да се извършва в партньорство с академичната общност, като се отчита академичната автономия на ВУЗ и да бъде съпътствана с прозрачност и широко публично обсъждане от заинтересованите страни.

С уважение,

ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ